

6-7 сыныптарға арналған олимпиадалық есептер

№1

Калькуляторды қолданбай 40 секундтің ішінде анықта, қай сан артық:
 354×357 немесе 355×356 ?

№2

Берілген тізбекті қандай санымен жалғастыруға болады?

0 1 2 2 4 3 6 4 8 5 ...

№3

$x + y = xy$ теңдеуінің бүтін шешімдерін табыңдар.

№4

Егер $b \neq 1$ болса, $\frac{b^2 - 5b + 4}{b^2 - 2b + 1}$ бөлшектің мәні бүтін сан бола ма?

№5

Қай сан артық: 7^{92} немесе 8^{91} ?

№6

$ABCD$ шаршысы дөңгелектің бір ширегіне іштей сызылған және B төбесі шеңбердің бойында, ал D төбесі дөңгелектің центрінде орналасқан. Егер дөңгелек радиусы 5-ке тең болса, AC диагоналының ұзындығын табыңдар.

А) 3

В) 4

В) 5

Г) 6

Д) анықталмайды.

№7

Төрт таңбалы сан қалдықсыз 9-ға бөлінеді, ал құрамындағы үш цифрлары – 1, 2 және 3 болса, төртінші цифраны табыңдар.

№8

Кезекте төрт адам тұр. Барри мен Мэри арасында Сара орналасқан. Мэри алдында басқа екі адам тұр, ал Джонның орны Мэридің алдында. Кезекте кім бірінші, екінші, үшінші және төртінші?

№9

Не артық: радиусы 3-ке тең сфераның жарты ауданы немесе радиусы 3-ке тең дөңгелектің ауданы?

№10

$\frac{a^3 + 1}{a - 1}$ бөлшектің мәні бүтін сан болатындай a -ның барлық мәндерін табыңдар.

Жауаптары және шешімдері:

№1 355×356 артық. Шешуінің бір неше тәсілі бар, мысалы көбейтіндінің екеуінің де 356×354 өрнегіне бөліп, келесі өрнектерді салыстырамыз: $357/356$ және $355/354$. Осыдан $357/356 = 1 + 1/356$ және $355/354 = 1 + 1/354$, сондықтан екінші сан артық.

№2 Жауабы: 10. Берілген тізбек екі тізбектең құрылған: 0,1,2,3,4,5 және 0,2,4,6,8.

№3 $x + y = xy$ теңдеуінің бүтін шешімдерін табыңдар.

Шешуі: $y = xy - x \Rightarrow y = x(y - 1)$.

Екі жағдай болу мүмкін:

1) $y = 1$, онда теңдеудің шешімі жоқ, себебі $1 \neq 0$.

2) $y \neq 1$, онда теңдеудің екі бөлігін $y - 1$ өрнегіне бөліп, аламыз:

$$\frac{y}{y-1} = x \Rightarrow \frac{y-1+1}{y-1} = x \Rightarrow x = 1 + \frac{1}{y-1}.$$

Соңғы теңдеудің бүтін шешімдері болады, егер $y - 1 = \pm 1$. Осыдан шешімдері: (0;0), (2;2) .

№4 Жауабы: болады. Берілген өрнекті $(b - 1)^2$ өрнегіне қысқарту керек.

№5 Қай сан артық: 7^{92} немесе 8^{91} ?

Шешуі: $\frac{8^{91}}{7^{92}} = \frac{1}{7} \cdot \left(\frac{8}{7}\right)^{91}$.

Егер $\left(\frac{8}{7}\right)^2 = \frac{64}{49} > 1,2$; $\left(\frac{8}{7}\right)^6 = \left(\frac{64}{49}\right)^3 > 1,2^3 \Rightarrow \left(\frac{8}{7}\right)^8 > 2 \Rightarrow \left(\frac{8}{7}\right)^{24} > 8$.

$$\left(\frac{8}{7}\right)^{91} = \left(\frac{8}{7}\right)^{24} \cdot \left(\frac{8}{7}\right)^{67} \Rightarrow \left(\frac{8}{7}\right)^{91} > 8 \cdot \left(\frac{8}{7}\right)^{67} \Rightarrow \frac{8^{91}}{7^{92}} = \frac{1}{7} \cdot \left(\frac{8}{7}\right)^{91} > 1 \Rightarrow 8^{91} > 7^{92}.$$

№6 Жауабы: 5

№7 Егер сан қалдықсыз 9-ға бөлінсе, цифрлардың қосындысы да 9-ға бөлінеді, сонда үшінші цифра 3-ке тең.

№8 Жауабы: Бірінші – Джон, екінші – Мэри, үшінші – Сара, төртінші – Барри.

№9 Жауабы: радиусы 3-ке тең сфераның жарты ауданы артық.

№10 Жауабы: $a = -1; 0; 2; 3$.

